

(JPorcar, BSCC xiv, 243). Però no és sols dels volts de l'Ebre sinó també mallorquí (aquí tirant cap a *c* o *d*?): a Felanitx *parät*, i en el terme hi ha, per exemple, *Es Parat d'el li*, nom d'un sementer considerable, que m'expliquen «fa un pendent per igualar sa terra» (1964). D'aquí un diminutiu en *-ó*, en el CpTarr.: «a cent metres del mas, el terreny costejava i feia un turonet -- D'aquell punt dominava tota la finca: els *paradons*, l'oliverar i l'avellanar, el barranc amb la fonteta i el bassiol --», Puig Ferrater (*Cercle Màgic*, 156), que el *CostManc.* II, 96, defineix «nom tarragoní de la parada petita; també *paradeta*, *paradoret*» (alguns, doncs, amb descarrilament morfològic).

Paradera. Parteix de *parada f*). CpTarr.: «trastallador, tapa de fusta o ferro, per tancar el trenc, que no surti aigua» (*CostManc.* II, 95); a l'Albufera *paraèra* 'línia d'estaques que s'interna en l'estany partint del cap-en-terra' (se sol traçar prenent l'enfilall d'una senya o «benvista» llunyana, p. ex., *Madrona* = serra Martí), el reglament albuferenc del Palmar preceptua «no se podrán usar *paraderes* en la época en que se prohiben las *lancaetes*» (té, doncs, ús piscatori), i el mateix text «*paraderas* o alar» (que en deu ser la trad. cast.), 1962, però crec que hi ha també ús irrigatiu.

Parador. Amb derivacions i accs. múltiples. D'una banda pot ser nom d'agent (-ATOREM) de *parar*. En el Princ. i el Baix Maestrat apareix en molts llocs com a nom del qui para als ocells, el mateix que en francès es diu *tendeur*; ⁵ partint de la preparació de materials elaborables, s'aplica, sobretot en les comarques transiberines, als caps de colla o capatassos dels qui fan oli en els olivars de la terra muntanyosa (Calaceit, Vinars, BDLG XII, 278, 284).

Però d'altra banda també denomina llocs o paratges on es fa (o prepara) tal o tal cosa (-ATORIUM): entre altres on es fa això mateix, en el Mígjorn valencià: a les muntanyes d'Alcoi «als Corralots de Custurera encara es veu un *paraó* de premsa del temps dels moros» (Benimassot, 1963). Més cap a les costes ja són llocs d'ocellaires: a Barxeta un *paraor* és la caseta on s'amaga el qui caça amb reclam, a Monòver en el *paraó dez àlç* hi cacen la perdiu (1963). Alhora, però, s'ha aplicat a indrets on descansa bestiar en marxa: al Poble-nou de Benitatxell m'ensenyen un *paraór*; i llavors es pot fer extensiu a la carrerada mateixa: a la Vall d'igna es diu de la mena de carrerada que tenint més amplada que el mer *assegador*, els caps hi poden descansar. En fi, a l'Alt Aragó sembla aplicar-se a un replà pròxim a l'església (antuixa o atri?): «—Ánde as dexato l'axato? —No *paradó* de misa» (diàleg que copso a Torla, 1966).

Apleguem a continuació els noms dels enginys i llocs per capturar bèsties (salvatgines, volàtils). El més generalment conegut, tant en el temps com en l'espai, dins la nostra llengua, és sens dubte, *parany*, que ja se'ns fa trobadís en docs. dels Ss. XIV i XV («pendre rates ab loses e ab altres *paranyes*», mall. 1346, figuradament «jatsia --- il·luminats de la veritat, no caygués-seu en tal *parany*», Princ., 1460, *CoDoACA* xxii, 227) ⁶⁰

i sovint en Eiximenis (cita en *Dag.*), i: «l'om eclesiàstic --- és sens tota escusació envés Déu, si va requereix aytals familiaritats --- car dóna a entendre que altra vegada vol caçar e pendre lo món: que --- no l'ha lexat per amor de Déu, mas per tal que de sa religió, e de son estament, faés breyll e *parany* a mils aferrar lo món, que d'abans no'l podia pendre» (*Terç*, *NCL.* II, 61.22).

Avui tant s'hi entén l'aparellat o enginy per capturar moixons i altres ocells, com la grossa trampa destinada a animals feixucs i fins a l'home: això últim més o menys pertot, i enlloc tant com en els vessants i boscos pirinencs: a la Vall Ferrera en parlar de *paráys* es pensa abans que tot en el destinat a caçar l'ós (Tor, Àreu, 1932-3); allà i pertot el senglar etc.; a les altes valls ribagorçanes, solen distinguir entre *trampa*, forat en terra (*La Trampa de l'Osso* camps muntanyencs damunt el Pont de Suert, 1957) i *paráy* que és un enginy de ferro; però també es podrà dir, per aquelles comarques, d'unes meres creueres (Tavascan, 1934); i l'ús del mot, naturalment, s'estén fins a l'extrem E. i S. del Princ. i cap al P. Val.; si bé en el Maestrat em consta més parlant de les parances de tords (un *prany* Vilanova d'Alcolea), i en particular ²⁵ aplicat als paratges on se n'hi solen posar unes quantes (*Els Paráys de Cárpa* a la Vall d'Alba, 1961). *Paranyer*. *Emparanyar*.

Amb aquest sentit, però, domina *parança*, més o menys en tota la meitat Nord del P. Val.: «una *cacera* és una *paránsa* amb visc per agarrar tords», La Jana; en contrast amb Càlig, on prefereixen parlar de *les barákes*, a Cervera del Maestre veiem moltes *paránses de tórts*; i més o menys seguim així fins al Túria: a Cassinos m'ensenyaren una *paránsa de tórts* i una *paranceta de pardalets*; vora la Pobla de Vallbona hi ha una «*parança* dels pardalets» (que en diuen la 'Caseta de la Pessetera'), 1962. I també el mot apareix ja en Eiximenis, si bé per a coses de consistència més frèvo-la: «Les teles e *parances* de l'aranya són tan flagues que solament prenen e retenen les coses petites e flagues e mesquines, així com mosques --- e no aquelles que tant o quant hagen de força, ans aquelles aital trenquen e desfan les dites teles e *parances* dretament» (*Do. Comp.*, *NCL.*, 82 i cf. s. v. *moscalló*). *Parancer*. +*Parançat* hapax d'una carta dels Jurats de València sobre un suposat alquimista, adreçada a la casa reial: «és detengut pres un ciutadà --- e a despit seu ell farà alquímia --- cor ell no sab fer alquímia ne és *parançat*» a. 1401; Rubio Vela (*Epist. Val. Med.*, 72.7) interpreta «falsari», cosa no inversemblant si es partia de la idea de 'parany', però el sentit d'aqueix escrit és ambigu (hi ha ironia, o potser doble intenció?, sembla llegir-s'hi entre línies): ¿no vol dir 'preparat per fer-ne'? Cf. el mossarabisme estudiat infra.

Paraó, derivat de *parar* en -ATIONE, antigament s'havia usat bastant com a abstracte per a l'enginy i indret de parar; en part s'hi conservava la *-a*- medial: «que ninguna persona no gos scorcollar ne traure ninguna cassa de *parabons*, ne scorcollar bertrols», Solsona, a. 1434 (*BABL* XI, 325); però ja d'antic ho trobem